

Gemeente Dordrecht
t.a.v. het College van burgemeester en wethouders
Postbus 8
3300 AA DORDRECHT

Uw brief van	Verzenddatum	7 juli 2020	
Uw kenmerk			
Reactie op	Zaaknummer	Z-20-365539	
Onderwerp	Ons kenmerk	D-20-2063028	(Gelieve bij correspondentie dit nummer te vermelden)
	Behandeld door	de heer [REDACTED]	

Handhaving Wet natuurbescherming
Werkzaamheden zonder ontheffing
Waarschuwingsbrief

Geacht college,

Op 6, 8 en 13 januari en 30 juni 2020 hebben inspecteurs van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: OZHZ) naar aanleiding van meldingen over werkzaamheden in leefgebied van de rivierrombout controles uitgevoerd op naleving van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Dat is gebeurd op diverse locaties in of in de nabijheid van het Wantij, onlangs ter hoogte van de Maasstraat, in het projectgebied Stadswerven in Dordrecht, bij de aanleg van de Prins Clausbrug. Tijdens de eerdere controles en ook nu weer op 30 juni j.l. is geconstateerd dat de bepalingen uit de Wnb niet zijn nageleefd. Het beschadigen van essentieel leefgebied, verstoren en mogelijk doden van de rivierrombout is een overtreding op grond van de Wnb. Deze overtreding kunnen wij niet toestaan. Daarom starten wij een handhavingstraject in de vorm van een waarschuwing. In deze brief motiveren wij ons voornemen.

Wettelijk kader

Wnb artikel 1.11

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Wnb, onderdeel soortenbescherming (Hoofdstuk 3)

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

De rivierrombout (*Gomphus flavipes*) is een in het wild levende diersoort als bedoeld in artikel 3.5 van de Wnb en is tevens opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage II van het Verdrag van Bern. In Nederland terug van weggeweest. Inmiddels komt de soort vrij zeldzaam en plaatselijk vrij algemeen voor langs de grote rivieren. Opvallend is dat de imago's (volwassen libellen) wegvliegen van het water, maar dat er vrijwel geen waarnemingen van zwervende dieren buiten het riviereengebied worden gedaan. Dat geeft aan dat de soort zeer afhankelijk is van zijn – beperkte – leefgebied. De larven van de rivierrombout leven ongeveer 3 jaar onder water. Hierna sluipen de larven uit langs de oevers en ontwikkelen ze zich tot imago.

Constateringen

Noordelijke insteekhaven

Op 6 en 8 januari 2020 hebben inspecteurs van OZHZ naar aanleiding van meldingen over de aanwezigheid van de rivierrombout controles uitgevoerd op naleving van de Wnb. Hierbij zijn aan de Maasstraat controles uitgevoerd en aanvullend ecologische rapporten geraadpleegd¹. Gezien het feit dat de larven onder water leven is het vrijwel onmogelijk om de aanwezigheid van de rivierrombout vast te stellen zonder ecologisch onderzoek.

Bij het bestuderen van de ecologische rapporten bleek dat ze elkaar tegenspreken en heeft OZHZ een onafhankelijke ecooloog gevraagd de situatie te beoordelen². Aan de hand van zijn beoordeling heeft een inspecteur contact gehad met uw gemeente en geadviseerd de werkzaamheden te staken om verdere overtreding van de Wnb te voorkomen. Hier is per direct gehoor aan gegeven. Bij nader onderzoek bleken nog meer rapporten beschikbaar te zijn van onderzoeken in het plangebied³. Op 9 januari 2020 heeft een overleg plaatsgevonden tussen OZHZ en uw gemeente. Er is in dit overleg afgesproken dat eerst een vervolgonderzoek zal plaatsvinden en een ontheffing op grond van de Wnb aangevraagd en verkregen dient te worden bij Omgevingsdienst Haaglanden (hierna: ODH) alvorens de werkzaamheden te hervatten.

Deze onderzoeken worden komende maand door het Natuur- Wetenschappelijk Centrum Dordrecht (hierna: NWC) afgerond. Uit de tussentijdse resultaten blijkt dat de rivierrombout hier aanwezig is en een ontheffing op grond van de Wnb vereist is.

Zuidelijke Wantij oever

Op 11 januari 2020 heeft OZHZ nog een melding ontvangen over werkzaamheden aan de Zuidelijke Wantij oever nabij de Prins Hendrikbrug. Ondanks eerdere gemaakte afspraken, d.d. 9 januari 2020 is zonder overleg met OZHZ gestart met deze werkzaamheden. U heeft deze werkzaamheden ook gestaakt om een overtreding van de Wnb te voorkomen. Uit verschillende rapporten van Bureau Vertigo en het NWC⁴ blijkt dat aannemelijk is dat de rivierrombout hier ook voorkomt.

¹ Onderzoek naar natuurwaarden in de monding van het Wantij op de Stadswerven, de Staart en het Watertorenterrein. 10-09-2019 Bureau Vertigo Research / Notitie aanvullingen en herziening analyse uitgevoerde quickscan. 17-10-2019 Bureau Stroming.

² Memo onderzoeksresultaten inspectie potenties voor rivierrombout Plangebied: haven aan de Maasstraat te Dordrecht. 08-01-2020 Ecoresult.

³ Quickscan flora en fauna t.b.v. het dempen van de noordelijke insteekhaven in Dordrecht. 01-2019 NWC / Update natuurwaardenonderzoek Wervenpark (Dordrecht). 08-2019 NWC.

⁴ Natuurwaardenonderzoek t.b.v. het vernieuwen van de Wantijkade bij de Oranjelaan te Dordrecht. 12-2019 NWC / Ecologisch werkprotocol t.b.v. oeverwerkzaamheden aan de Oranjelaan te Dordrecht. 09-2019 NWC.

Opnieuw zijn op 13 januari 2020 met uw gemeente (andere projectleider) afspraken gemaakt om eerst vervolgonderzoek te doen en de resultaten ter beoordeling aan OZHZ voor te leggen alvorens de werkzaamheden te hervatten.

Naar aanleiding hiervan heeft een adviseur van OZHZ op 4 februari j.l. aanvullende gegevens opgevraagd. Op 10 februari heeft deze adviseur geadviseerd aanvullend onderzoek uit te voeren door het bemonsteren van de oeverzone. Bij dit onderzoek is vastgesteld dat de rivierrombout op deze locatie niet is aangetroffen en dat het gebied niet (meer) geschikt is voor larven. Diverse recente onderzoeken⁵ hebben dit bevestigd. In het onderzoek van NWC werd geconcludeerd dat de oever niet tot het functioneel leefgebied van de soort behoort. Echter, de eerste werkzaamheden waren al verricht voor het onderzoek had plaatsgevonden. Dit heeft de resultaten mogelijk beïnvloed.

Op 19 mei 2020 heeft de OZHZ positief geadviseerd om de werkzaamheden te hervatten. Inmiddels zijn deze werkzaamheden hier afgerond.

Prins Clausbrug

U bent begonnen met de aanleg van de Prins Clausbrug. Echter, aan deze oever heeft Bureau Vertigo in 2019 nog huidjes gevonden van uitgesloten rivierrombout larven. U heeft weliswaar opdracht gegeven aan NWC om nader onderzoek te doen naar de aanwezigheid van deze larven, maar dat onderzoek wordt pas over circa 4 weken afgerond. Vooralsnog zijn tijdens het onderzoek van 18 mei 2020 hier geen larven aangetroffen. U bent dus gestart met de werkzaamheden alvorens u uitsluitel heeft over de mogelijke aanwezigheid van de larven. Het feit dat u al gestart bent met de werkzaamheden betekent dat u bewust het risico neemt om leefgebied van de larven te verstoren en/of te vernietigen. Daarnaast kunnen de werkzaamheden de resultaten van het onderzoek beïnvloeden. Het niet afwachten van de resultaten van dit onderzoek betekent dat er wederom mogelijk habitat van de rivierrombout wordt aangetast en individuen worden verstoord of gedood.

Eerdere waarschuwingen

Weliswaar onder andere omstandigheden, op andere locaties en met andere betrokken beschermde soorten, bent u al vaker gewaarschuwd voor overtredingen in het kader van de Wnb.

Op 22 maart 2018 hebben wij u een waarschuwingsbrief gestuurd met kenmerk D-19-1870078. Toen is een vooraankondiging last onder dwangsom uiteindelijk 'afgeschaald' naar een waarschuwingsbrief, op grond van uw toezeggingen om de maatregelen voor de natuur goed te borgen in uw bedrijfsvoeringsprocessen.

Op 11 juli 2019 hebben wij u wederom een waarschuwingsbrief gestuurd, met kenmerk D-19-1910896. Hierin werd vastgesteld dat u wederom niet volgens uw vastgestelde gedragscode werkte en mogelijk de Wnb had overtreden. Beide incidenten zouden veroorzaakt zijn door een communicatiestoring binnen uw organisatie.

Handhaving

Gezien het feit dat zich in relatief korte tijd een aantal incidenten heeft voorgedaan bij werkzaamheden in uw opdracht, die hebben geleid tot schade aan beschermde soorten of aan hun leefgebied, zouden wij op grond van de Landelijke Handhavingstrategie nu moeten kiezen voor het opleggen van een last onder dwangsom voor het uitvoeren van de werkzaamheden voor de Prins Clausbrug, omdat u de resultaten van het ecologisch onderzoek niet heeft afgewacht.

⁵ De Rivierrombout in en langs het Wantij ter hoogte van de Oranjelaan, 1-5-2020, NWC / Aanvulling rapportage NWC december 2019 / Memo (2nd opinion) Sweco, 24-1-2020.

Daar ons op dit moment nog niet bekend is of de rivierrombout daadwerkelijk op deze locatie nog leefgebied heeft, zien we vooralsnog daarvan af. Maar wij vinden het ongewenst dat u uw bedrijfsvoering nog niet dusdanig heeft ingericht dat dit soort incidenten nog steeds voorkomt, terwijl de contacten tussen u en OZHZ zodanig dermate intensief zijn, dat deze eenvoudig hadden kunnen worden voorkomen.

Wij zouden het op prijs stellen dat u ook in dit geval uw eigen verantwoordelijkheid neemt en nieuwe werkzaamheden in de rivierbodem en in of op de rivieroever staakt, totdat de resultaten van het onderzoek bekend zijn. Daarnaast verwachten wij van u dat u de resultaten van het onderzoek onmiddellijk met ons deelt, zodra u deze heeft ontvangen.

Als opdrachtgever bent u verantwoordelijk voor het zorgvuldig handelen met beschermde soorten, hun leefgebied en verblijfplaatsen. U dient zich bij deze en toekomstige projecten aan de Wnb te houden en voorafgaand aan werkzaamheden een ecooloog in te schakelen om aan te kunnen tonen dat u aan de zorgplicht heeft voldaan.

Gelet op bovenstaande waarschuwingen, constatering en communicatie met uw medewerkers blijkt ons dat de borging van maatregelen in uw bedrijfsprocessen om overtreding van de Wnb te voorkomen nog veel aandacht behoeft. We zullen daarom verscherpt toezicht doen op komende projecten in uw gemeente. De afspraken die gemaakt zijn met uw projectleiders zijn voor ons nog steeds leidend. Indien beschermde soorten niet uitgesloten kunnen worden dient een ontheffing op grond van de Wnb bij ODH aangevraagd en verkregen te worden alvorens de werkzaamheden hervat worden. Voor nieuwe projecten geldt uiteraard dat dit moet gebeuren voordat de werkzaamheden starten. Het team Advies ecologie (Unit Omgevingskwaliteit van OZHZ) kan u daarbij adviseren.

Indien ons in de toekomst blijkt dat u niet heeft voldaan aan het hiervoor genoemde, zullen wij bestuursrechtelijke maatregelen in overweging nemen. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het op uw kosten ongedaan maken van de overtredingen, door het toepassen van bestuursdwang of door het opleggen van een last onder dwangsom. Op grond van artikel 122 van de Provinciewet, artikel 7.2 Wnb en artikel 5.32 van Algemene wet bestuursrecht hebben wij de bevoegdheid hiertoe.

Bovendien wijzen wij u erop dat een overtreding van de Wnb tevens een strafbaar feit is waarvoor proces-verbaal kan worden opgemaakt. Het gestelde in deze brief staat los van de bevoegdheid van het Openbaar Ministerie om tot strafvervolgning over te gaan.

Informatie

Voor nadere technische informatie kunt u contact opnemen met de heer [REDACTED] van de Unit Inspectie Groen, Bodem en Opsporing, telefoon 078-770 3096. Voor informatie over deze brief, kunt u contact opnemen met ondergetekende, via het algemene telefoonnummer 078 770 8585.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing H.R.E. Eising
manager

Unit Inspectie Groen, Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Deze brief is digitaal vastgesteld en is daarom niet ondertekend.

Kopie:

- Stichting Het Wantij; Plein '40-'45 nummer 53, 3313 CV Dordrecht
- OZHZ intern
- Gemeente Dordrecht t.a.v. Projectleiders per mail